

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA I CIVILĂ

Încheiere

Dosar nr.

Ședința publică din

- Președinte
- Judecător
- Judecător
- Magistrat-asistent

S-a luat în examinare recursul declarat de pârâta
împotriva deciziei civile nr. din data de pronunțate de
Curtea de Apel, în dosarul nr.

La apelul nominal, făcut în ședință publică, a răspuns intimata-
reclamantă, lipsind recurenta-pârâtă

S-a făcut referatul cauzei de către magistratul-asistent care
învederează următoarele: obiectul dosarului – „drept de autor și drepturi
conexe”; stadiul procesual – recurs; procedura de citare este legal
îndeplinită; la data de, prezenta cauză a fost repusă pe rol, pentru ca
părțile să își exprime punctele de vedere cu privire la necesitatea sesizării
Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor
chestiuni de drept, în vederea dezlegării de principiu a unor chestiuni de
drept ce decurg din interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 497 Cod
procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018.

Precizează că, la data de, data poștei, și respectiv la data de
....., părțile au depus puncte de vedere cu privire la chestiunea de drept
anterior menționată.

Instanța pune în discuție admisibilitatea sesizării Înaltei Curți de
Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în
vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea modului de
interpretare și aplicare a prevederilor art. 497 din Codul de procedură civilă,
în forma modificată prin Legea nr. 310/2018, formulate din oficiu, respectiv:

*„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 497 din Codul de
procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018:*

*În cazul în care, în al doilea ciclu procesual, s-ar pune problema
admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această
instanță de recurs, casând decizia recurată, va reține cauza pentru
rejudicarea apelului?*

Dacă răspunsul este afirmativ, în rejudecarea apelului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt aplicabile prevederile art. 498 și art. 501 din Codul de procedură civilă?

Dacă răspunsul este negativ, în ce situații s-ar putea pronunța o a doua soluție de casare cu trimitere a cauzei spre rejudecare?”

Reprezentantul intimatului-reclamant formulează concluzii de admitere a sesizării Completului pentru dezlegarea unor hotărâri de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție, considerând că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 Cod procedură civilă.

Înalta Curte reține cauza în pronunțare cu privire la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

Analizând lucrările dosarului,

I. Constată admisibilitatea sesizării, în conformitate cu prevederile art. 519 Cod procedură civilă, motivat de următoarele:

1. Completul de judecată din cadrul Înaltei Curți ce a formulat prezenta sesizare este investit cu soluționarea unui recurs în cel de-al doilea ciclu procesual (într-un litigiu început la data de, așadar, după intrarea în vigoare a Legii nr. 310/2018). Prin urmare, acest complet soluționează cauza în ultimă instanță, pronunțând o hotărâre definitivă, conform art. 634 alin. 1 pct. 5 Cod procedură civilă.

2. Cât privește condiția existenței unei chestiuni de drept de care depinde soluționarea pe fond a cauzei, chestiunea de drept supusă dezbaterii decurge din modul de interpretare a sintagmei „o singură dată în cursul procesului”, alăturată soluției de casare, din cuprinsul art. 497 Cod procedură civilă și interesează soluționarea pe fond a recursului, întrucât de dezlegarea ce i se va da depinde modul în care Înalta Curte va proceda în ipoteza admiterii recursului, pentru a doua oară în prezentul proces.

În primul ciclu procesual parcurs în cauză, recursul a fost admis, dispunându-se, în consecință, casarea deciziei de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel. Astfel, se pune problema de a ști, în interpretarea și aplicarea art. 497 din cod, în forma conturată prin Legea nr. 310/2018, cum va proceda Înalta Curte în situația în care ar admite recursul și ar casa decizia de apel, respectiv dacă este permis a se trimite din nou cauza spre rejudecare sau dacă instanța supremă va reține cauza spre judecare în fond. În acest ultim caz, se ridică problema dispozițiilor legale aplicabile judecății în fond după casare.

Chestiunea de drept este una veritabilă, întrucât sunt posibile interpretări diferite ale art. 497 Cod procedură civilă (ce vor fi expuse în

cadru punctului de vedere motivat al completului de judecată), din cauză că acest text este incomplet și nici nu este corelat cu alte dispoziții legale.

Astfel, introducerea în text în anul 2018 a sintagmei „o singură dată în cursul procesului” nu a fost însoțită de o modificare legislativă prin care să se indice ori din care să reiasă soluția de trimitere sau de reținere a cauzei, ce trebuie pronunțată de către Înalta Curte în cazul unei noi casări, precum și cazurile în care trebuie pronunțată una sau alta dintre soluții. Nu a fost inserată nici vreo trimitere la alte dispoziții legale care, eventual, să fie aplicate în mod corespunzător.

A fost păstrată, în schimb, distincția între soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte, din art. 497, și soluțiile pe care le pot pronunța alte instanțe de recurs, din art. 498. Casarea cu trimitere continuă să reprezinte regula în cazul recursului de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, în timp ce, potrivit art. 498 alin. 2, se păstrează regula casării cu reținere, în cazul tribunalelor și al curților de apel, cu precizarea clară a situațiilor de excepție, în care cauza poate fi trimisă în vederea rejudecării.

Aceste inadvertențe legislative denotă, în opinia completului de judecată, caracterul veritabil, dar și dificultatea problemei de drept supuse clarificării, existând posibilitatea interpretării diferite a legii și riscul creării unei practici judiciare neunitare în dezlegarea acestei chestiuni de drept.

3. Este îndeplinită și cerința de admisibilitate a noutății, fiind vorba despre o reglementare relativ recent intrată în vigoare și care, mai mult decât atât, se aplică în mod efectiv de puțină vreme, în litigii începute după data de și aflate pentru a doua oară în fața Înaltei Curți, în etapa procesuală a recursului.

Examenul jurisprudențial efectuat a relevat că, la nivelul Secției I Civile a Înaltei Curți, s-au pronunțat până în prezent doar două decizii în litigii începute sub imperiul Legii nr. 310/2018, anume deciziile nr. și nr., ambele pronunțate de același complet de judecată. Prin cele două decizii, s-a dispus, în al doilea ciclu procesual, admiterea recursului, casarea deciziei de apel și o nouă trimitere a cauzei spre rejudecare aceleiași instanțe de apel.

La nivelul Secției a II – a Civilă nu a fost identificată nicio astfel de decizie relevantă.

Numărul redus de hotărâri pronunțate, comparativ cu numărul mare de litigii începute după data de - ce vor deveni în curând preponderente în privința recursurilor ce se vor înregistra pe rolul Înaltei Curți -, indică faptul că nu s-a dezvoltat o anumită practică judiciară în legătură cu chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită, fiind necesară o dezlegare cu caracter obligatoriu a chestiunii de drept, în scopul prevenirii apariției unei practici neunitare.

4. Problema de drept nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi,

II. Expunerea succintă a procesului:

1. Obiectul cauzei:

Prin *cererea înregistrată pe rolul Tribunalului București, Secția a III-a civilă la data de sub nr.*, reclamantul, solicitând ca prin hotărârea ce se va pronunța să se dispună: obligarea pârâtei la plata sumei de lei plus TVA, reprezentând triplul remunerației datorate artiștilor interpreți sau executanți pentru comunicarea publică a fonogramelor de comerț/publicate în scop comercial/fonogramelor sau a reproducerilor acestora și a prestațiilor artistice din domeniul audiovizual în incinta unității deținute, în perioada 1 septembrie; obligarea pârâtei la plata penalităților de întârziere în cuantum de lei calculate până la data de, și în continuare până la recuperarea integrală a remunerației datorate; cu obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată, conform art. 453 Cod procedură civilă.

În drept au fost invocate prevederile art. 1.349 Cod procedură civilă, Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, Decizia O.R.D.A. nr., Decizia O.R.D.A. nr., Decizia O.R.D.A. nr. și Decizia O.R.D.A. nr.

Prin *întâmpinare*, pârâta a solicitat respingerea ca neîntemeiată a acțiunii.

2. Sentința pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă:

Prin *sentința civilă nr. din data de*, Tribunalul București, Secția a III-a civilă a admis în parte cererea, a obligat pârâta să plătească reclamantului suma de lei reprezentând triplul remunerației pentru comunicarea publică de fonograme în intervalul 1 septembrie; a obligat pârâta să plătească reclamantului suma de reprezentând penalități de întârziere, precum și penalități de întârziere în cuantum de 0,1% pe fiecare zi în continuare până la achitarea integrală a debitului restant; a obligat pârâta să plătească reclamantului, cu titlu de cheltuieli de judecată, suma de lei reprezentând taxă judiciară și suma de lei reprezentând onorariu avocat.

3. Decizia pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, în primul ciclu procesual:

Prin *decizia civilă nr. din data de*, Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis apelul declarat de apelanta-pârâtă împotriva sentinței civile nr. din data de, pronunțate de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, în dosarul nr., în contradictoriu cu intimatul-reclamant

A schimbat în parte sentința, în sensul că a obligat pârâta să plătească reclamantului suma de lei (fără TVA) reprezentând triplul remunerației aferente perioadei

A respins capătul de cerere referitor la penalități.

A păstrat în rest sentința.

A respins cererea intimă privind cheltuielile de judecată din apel.

4. Decizia pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, în primul ciclu procesual:

Prin *decizia civilă nr. din data de*, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă a respins excepția nulității recursului, invocată de intimatul-reclamant, a admis recursul declarat de pârâta împotriva deciziei nr. din pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, a casat decizia și a trimis cauza spre rejudecare la aceeași curte de apel.

5. Decizia pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, în al doilea ciclu procesual:

Prin *decizia civilă nr. din data de*, pronunțată în dosarul nr., Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă a admis apelul formulat de apelanta-pârâta împotriva sentinței civile nr. din data de, pronunțate de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, în dosarul nr., în contradictoriu cu intimatul-reclamant

A schimbat în parte sentința, în sensul că:

A obligat pârâta să plătească reclamantei suma de lei reprezentând triplul remunerației aferente perioadei, pentru comunicare publică de fonograme, datorată artiștilor interpreți sau executanți.

A respins acțiunea pentru rest.

A obligat pârâta să plătească reclamantei suma de lei cheltuieli de judecată.

A obligat intimata-reclamantă să plătească apelantei-pârâte suma de lei cheltuieli de judecată.

6. Calea de atac exercitată în cauză:

Împotriva deciziei civile nr. din data de, pronunțate de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, a declarat *recurs* pârâta, susținând incidența motivului de casare reglementat de art. 488 alin. (1) pct. 8 Cod procedură civilă, întrucât, în opinia sa, hotărârea atacată a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material.

Recurenta-pârâta a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii recurate și, rejudecându-se cauza, să se respingă pe fond acțiunea, întrucât nu există o comunicare aptă de a genera obligația de plată a remunerației solicitate de intimata-pârâta.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă, sub nr., la data de

7. Întâmpinarea:

Prin *întâmpinarea* formulată, intimata-reclamantă a solicitat respingerea recursului ca neîntemeiat și, în consecință, menținerea deciziei civile nr. din data de, pronunțate de Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, ca fiind legală și temeinică, precum și obligarea părții adverse la plata cheltuielilor de judecată.

8. Răspunsul la întâmpinare:

Recurenta-pârâtă a depus *răspuns la întâmpinare*, prin care a solicitat respingerea apărărilor privind netemeinicia recursului, formulate prin întâmpinare de către intimata-reclamantă ca neîntemeiate.

9. Procedura derulată în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secția I civilă (dosar nr.):

După efectuarea procedurilor de comunicare reglementate de art. 490 alin. (2) Cod procedură civilă, prin rezoluția din data de, în temeiul art. 490 coroborat cu art. 471¹ alin. (6) Cod procedură civilă, în cauză, a fost fixat termen de judecată la data de, cu citarea părților în ședință publică.

Prin încheierea de ședință din data de, Înalta Curte a amânat pronunțarea la data de, când a repus cauza pe rol în vederea punerii în discuția părților a necesității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept cu următoarele întrebări: „*În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018:*

În cazul în care, în al doilea ciclu procesual, s-ar pune problema admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această instanță de recurs, casând decizia recurată, va reține cauza pentru rejudecarea apelului?

Dacă răspunsul este afirmativ, în rejudecarea apelului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt aplicabile prevederile art. 498 și art. 501 din Codul de procedură civilă?

Dacă răspunsul este negativ, în ce situații s-ar putea pronunța o a doua soluție de casare cu trimitere a cauzei spre rejudecare?”

A stabilit termen de judecată la data de și a pus în vedere părților, în temeiul art. 520 Cod procedură civilă, să depună la dosar puncte de vedere cu privire la chestiunile de drept arătate, până la termenul fixat.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept:

1. Punctul de vedere al recurente-pârâte

Recurenta-pârâtă consideră că Înalta Curte de Casație și Justiție poate pronunța în toate situațiile o a doua soluție de casare cu trimitere a cauzei

spre rejudecare, deoarece dispozițiile art. 497 Cod procedură civilă nu limitează numărul casărilor care pot fi dispuse de către această instanță.

În opinia recurentei-pârâte, Codul de procedură civilă distinge între soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și celelalte instanțe competente în materie de recurs, regulile stabilite de lege în această privință fiind diferite; această diferențiere se justifică prin rolul particular pe care îl joacă în cadrul sistemului nostru judiciar instanța supremă.

Susține că Înalta Curte de Casație și Justiție, conform dispozițiilor Codului de procedură civilă, nu are în competență rejudecarea procesului în fond după casare, iar această regulă vine în completarea art. 496 Cod procedură civilă care a eliminat din competența instanțelor de recurs, cu titlu general, posibilitatea modificării hotărârii recurate.

Apreciază că aceste prevederi coroborate sprijină rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție de examinare a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile în scopul unificării practicii judiciare.

Consideră că articolul 497 Cod procedură civilă se referă în realitate la soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție după admiterea recursului și casarea hotărârii atacate.

Faptul că, în caz de admitere a recursului, indiferent care este instanța de recurs, singura soluție posibilă actualmente este aceea a casării hotărârii – nu și cea a modificării – rezultă, în opinia sa, din art. 496 alin. (2) NCPC, iar pentru instanța supremă se instituie regula casării cu trimitere spre rejudecare.

Recurenta-pârâtă arată că recursul este o cale de atac nedevolutivă, de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, aspect relevat prin dispozițiile art. 483 alin. (3) Cod procedură civilă, potrivit cărora: „recursul urmărește să supună Înaltei Curți de Casație și Justiție examinarea, în condițiile legii, a conformității hotărârii atacate cu regulile de drept aplicabile”.

Susține că, în speță, dat fiind faptul că judecata după casare nu a respectat hotărârea instanței de recurs și limitele rejudecării impuse de art. 501 Cod procedură civilă asupra problemelor de drept dezlegate ce erau obligatorii pentru instanța de apel, se impune o nouă casare.

Cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 497 Cod de procedură civilă, consideră că, în cazul în care, în al doilea ciclu procesual, se pune problema admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această instanță de recurs, casând decizia recurată, nu va putea reține cauza pentru rejudecarea apelului, față de dispozițiile Codului de procedură civilă, deoarece art. 498 Cod procedură civilă distinge instanța supremă de instanțele de drept comun în materie de recurs.

Precizează că, potrivit acestor dispoziții, doar în cazurile strict determinate de lege, recursul se poate soluționa de către curțile de apel sau de către tribunale – în asemenea situații, în caz de casare, rejudecarea

procesului în fond se face de către instanța de recurs; aceasta reprezintă regula de bază în materia casării de către tribunale și de către curțile de apel.

În opinia sa, posibilitatea rejudecării pe fond a procesului vizează doar aspectele de nelegalitate a hotărârii atacate, nefiind admisibile criticile referitoare la temeinicia acesteia; așadar, în condițiile în care nu este permisă expunerea criticilor de netemeinicie prin cererea de recurs și nici susținerea lor, instanța supremă nu s-ar putea pronunța asupra fondului procesului pentru că s-ar încălca principiul contradictorialității, care presupune că instanța își va întemeia hotărârea numai pe motive de fapt și de drept care au fost suspuse dezbaterii contradictorii.

Concluzionând, recurenta-pârâtă arată că reținerea spre rejudecare, având în vedere dispozițiile art. 497 și art. 498 Cod procedură civilă, se referă la soluțiile care pot fi pronunțate după admiterea recursului și casarea hotărârii atacate, însă de către alte instanțe de recurs decât Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv curți de apel și tribunale.

2. Punctul de vedere al intimetei-reclamante

În opinia intimetei-reclamante, chiar dacă recursul este o cale extraordinară de atac, în care se valorifică doar chestiunile de drept, neprevăzându-se ca regulă soluția casării cu reținerea cauzei spre rejudecare procesului în fond decât pentru tribunal sau curțile de apel, în cazuri excepționale, Înalta Curte de Casație și Justiție va putea casa pentru a doua oară decizia pronunțată de către instanța de apel și, în raport de dispozițiile art. 497 Cod procedură civilă, prin care se arată că trimiterea către instanța de apel este limitată la una singură, va putea reține și judeca și apelul.

Menționează că dispozițiile art. 497 Cod procedură civilă nu limitează numărul de casări pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție, ci limitează la o singură trimitere rejudecarea de către instanțele de apel care au pronunțat hotărârea casată.

Totodată, învederează că dispozițiile art. 498 Cod procedură civilă arată soluțiile pe care le pot pronunța alte instanțe de recurs, în afară de Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv în condițiile în care s-a casat hotărârea atacată, rejudecarea procesului în fond se va face de către instanța de recurs, fie la termenul la care a avut loc admiterea recursului, situație în care se pronunță o singură decizie, fie la un alt termen stabilit în acest scop.

Precizează că, spre deosebire de soluționarea recursului de către instanța supremă, unde regula este casare cu trimitere, în cazul în care competența revine tribunalului și curților de apel, regula este casare cu reținere.

În aceste condiții, consideră că în situații excepționale și Înalta Curte de Casație și Justiție poate avea ca și soluție reținerea cauzei spre rejudecare, în ipoteza în care pricina se află la a doua casare.

IV. Punctul de vedere motivat al completului de judecată:

1. Norma de drept ce urmează a fi supusă dezlegării:

Art. 497. Cod procedură civilă

Soluțiile pe care le poate pronunța Înalta Curte de Casație și Justiție:

Înalta Curte de Casație și Justiție, în caz de casare, trimite, o singură dată în cursul procesului, cauza spre o nouă judecată instanței de apel care a pronunțat hotărârea casată ori, atunci când este cazul și sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480 alin. (3), primei instanțe, a cărei hotărâre este, de asemenea, casată. Atunci când interesele bunei administrări a justiției o cer, cauza va putea fi trimisă oricărei alte instanțe de același grad, cu excepția cazului casării pentru lipsă de competență, când cauza va fi trimisă instanței competente sau altui organ cu activitate jurisdicțională competent potrivit legii. În cazul în care casarea s-a făcut pentru că instanța a depășit atribuțiile puterii judecătorești sau când s-a încălcat autoritatea de lucru judecat, cererea se respinge ca inadmisibilă.

2. Alte norme de drept relevante:

Art. 498. Cod procedură civilă

Soluțiile pe care le pot pronunța alte instanțe de recurs:

(1) În cazul în care competența de soluționare a recursului aparține tribunalului sau curții de apel și s-a casat hotărârea atacată, rejudecarea procesului în fond se va face de către instanța de recurs, fie la termenul la care a avut loc admiterea recursului, situație în care se pronunță o singură decizie, fie la un alt termen stabilit în acest scop.

(2) Instanțele prevăzute la alin. (1) vor casa cu trimitere, o singură dată în cursul procesului, în cazul în care instanța a cărei hotărâre este atacată cu recurs a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului sau judecata s-a făcut în lipsa părții care a fost nelegal citată, atât la administrarea probelor, cât și la dezbaterea fondului. În vederea rejudecării, cauza se trimite la instanța care a pronunțat hotărârea casată ori la altă instanță de același grad cu aceasta, din aceeași circumscripție. Dispozițiile art. 497 se aplică în mod corespunzător, în caz de necompetență, de depășire a atribuțiilor puterii judecătorești și de încălcare a autorității de lucru judecat.

Art. 501. Cod procedură civilă

Judecata în fond după casare:

(1) În caz de casare, hotărârile instanței de recurs asupra problemelor de drept dezlegate sunt obligatorii pentru instanța care judecă fondul.

(2) Când hotărârea a fost casată pentru încălcarea regulilor de procedură, judecata va reîncepe de la actul anulat.

(3) După casare, instanța de fond va judeca din nou, în limitele casării și ținând seama de toate motivele invocate înaintea instanței a cărei hotărâre a fost casată.

(4) În cazul rejudecării după casare, cu reținere sau cu trimitere, sunt admisibile orice probe prevăzute de lege.

3. Punctul de vedere al completului de judecată asupra chestiunii de drept:

Inadvertențele legislative semnalate la pct. I.2 din prezenta sesizare și care au justificat declanșarea mecanismului de unificare jurisprudențială conduc, în opinia acestui complet de judecată, la nu mai puțin de *trei interpretări posibile* ale art. 497 Cod procedură civilă:

a) Sintagma „o singură dată în cursul procesului”, cu referire la soluția casării, este susceptibilă de o interpretare pur literală, textul trebuind a fi citit în sensul obișnuit al termenilor.

Intenția legiuitorului la edictarea normei a fost aceea de a limita numărul de casări cu trimitere pronunțate de Înalta Curte la una singură în tot cursul procesului. Restricția se aplică, în absența oricărei distincții, indiferent de întinderea casării, respectiv dacă trimiterea spre rejudecare se dispune în favoarea instanței de apel ori, după caz, către prima instanță.

Astfel, răspunsul la prima întrebare din sesizare („În cazul în care, în al doilea ciclu procesual, s-ar pune problema admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această instanță de recurs, casând decizia recurată, va reține cauza pentru rejudecarea apelului?”) este afirmativ.

În al doilea ciclu procesual, după o primă casare cu trimitere, în ipoteza unei noi casări, Înalta Curte va reține cauza spre judecare în fond.

În acest cadru, răspunsul și la cea de-a doua întrebare este afirmativ („... în rejudecarea apelului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt aplicabile prevederile art. 498 și art. 501 din Codul de procedură civilă?”).

Dispozițiile 498 alin. (1) din cod sunt pe deplin aplicabile, chiar dacă această normă reglementează soluțiile pe care le pot pronunța alte instanțe de recurs. În absența unei norme proprii Înaltei Curți în privința rejudecării procesului în fond, este incident art. 5 alin. 3 Cod procedură civilă, din care rezultă că pricina poate fi judecată în baza dispozițiilor legale privitoare la situații asemănătoare.

Cât privește art. 501 din cod ce vizează judecata în fond după casare, acest text este direct aplicabil, nefiind necesară recurgerea la analogie, întrucât legiuitorul nu face nicio distincție în funcție de instanța care rejudecă procesul. Cât timp nu este exclusă, prin art. 497, posibilitatea ca Înalta Curte să rețină cauza spre judecare în fond după casare, nu există nicio rațiune pentru ca această etapă procesuală să nu urmeze regulile din art. 501.

b) Sintagma „o singură dată în cursul procesului” din cuprinsul art. 497 nu poate fi interpretată ca o limitare a numărului de casări cu trimitere pe care le poate pronunța Înalta Curte în cursul unui proces, din moment ce o asemenea interpretare ar lipsi de conținut reglementarea recursului soluționat de către Înalta Curte, care nu a suferit vreo altă modificare în afară de introducerea acestei sintagme.

Astfel, recursul nu este asimilat recursului soluționat de tribunale și curți de apel, păstrându-și regimul specific de soluționare. Dacă s-ar fi

intenționat altfel, legiuitorul ar fi procedat la eliminarea art. 497, care instituie soluții proprii pronunțate de Înalta Curte, concomitent cu înlăturarea din cuprinsul art. 498 a referirii exclusive la recursul de competența tribunalului sau a curții de apel.

Pe de altă parte, chiar și în contextul Legii nr. 310/2018, prima casare dispusă în cauză de Înalta Curte va fi cu trimitere spre rejudecare, în mod obligatoriu și, în absența oricărei distincții în text, indiferent de motivul de nelegalitate admis, dintre cele prevăzute de art. 488 Cod procedură civilă. Așadar, se va casa cu trimitere chiar în ipoteza prevăzută de art. 488 alin. (1) pct. 8, privind încălcarea sau aplicarea greșită a unor norme de drept material, când situația de fapt este pe deplin stabilită și s-ar fi pus problema în recurs doar a aplicării corecte a legii în raport de faptele și împrejurările constatate.

Constatarea firească ce decurge din integrarea modificării aduse art. 497 în ansamblul nemodificat al reglementării recursului de competența Înaltei Curți este aceea că nu se urmărește ca instanța supremă să ajungă să se pronunțe asupra situației de fapt și asupra probelor administrate, prerogativă ce aparține instanțelor de fond.

Or, cât timp spiritul reglementării recursului nu a fost schimbat printr-o modificare legislativă care să vizeze prima soluție de casare din proces, pe care o poate pronunța Înalta Curte în directă legătură cu motivele de casare, nu există nicio rațiune pentru a se socoti că o a doua casare cu trimitere temporizează nejustificat cursul procesului, iar Înalta Curte este obligată să judece cauza în fond, contrar intenției legiuitorului de la elaborarea reglementării codului.

Este evident că dispozițiile codului din reglementarea recursului soluționat de celelalte instanțe de recurs nu sunt compatibile cu recursul soluționat de către Înalta Curte, astfel încât nu se pune problema aplicării prin analogie a art. 498, nefiind vorba despre situații asemănătoare.

Prin urmare, răspunsul la prima întrebare este negativ, în sensul că, în al doilea ciclu procesual, dacă s-ar pune problema admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această instanță de recurs, casând decizia recurată, nu va reține cauza pentru rejudecarea apelului, ci va putea trimite, încă o dată, cauza spre rejudecare.

În absența oricărei distincții în conținutul art. 497, și cea de-a doua casare cu trimitere va putea fi pronunțată pentru oricare dintre motivele de nelegalitate prevăzute de art. 488 Cod procedură civilă, sens în care ar urma să se răspundă la a treia întrebare, care depinde de primul răspuns („... în ce situații s-ar putea pronunța o a doua soluție de casare cu trimitere a cauzei spre rejudecare?”).

c) Într-o a treia interpretare, se consideră că trebuie să se dea eficiență voinței legiuitorului prin introducerea sintagmei „o singură dată în cursul

procesului” în cuprinsul art. 497, în sensul limitării numărului de casări cu trimitere pe care le poate pronunța Înalta Curte în cursul unui proces.

Așadar, în cazul unei a doua casări în cursul aceluiași proces, Înalta Curte va reține cauza spre rejudecare în fond.

În același timp, însă, pentru argumentele arătate în cadrul celei de-a doua interpretări, întrucât legiuitorul nu a urmărit, prin reglementarea recursului de competența instanței supreme, ca Înalta Curte să rețină cauza spre rejudecare în fond chiar și în ipoteza în care situația de fapt nu este pe deplin stabilită.

Mai mult decât atât, dacă s-ar dispune, în cel de-al doilea ciclu procesual, casarea hotărârii primei instanțe (ipoteză pe care, teoretic, art. 497 nu o exclude), s-ar putea ajunge ca, prin casarea cu reținere, Înalta Curte să stabilească situația de fapt, întocmai ca o instanță de apel sau chiar ca prima instanță de fond – și poate chiar pentru prima dată în cursul procesului –, pe baza aprecierii sau a reaprecierii probelor, posibil administrate chiar în fața Înaltei Curți, în aplicarea art. 501 din cod.

Din acest motiv, răspunsul la prima întrebare este afirmativ, dar nuanțat prin raportare la rolul constituțional al instanței supreme, în sensul că, deși casarea cu reținere va reprezenta regula în cel de-al doilea ciclu procesual, o a doua casare cu trimitere va putea fi, totuși, dispusă atunci când situația de fapt nu este deja pe deplin clarificată (similar soluției prevăzute prin art. 314 din vechiul Cod de procedură civilă).

Pe cale de consecință, se poate răspunde și la celelalte două întrebări, cu toate că, prin modul de formulare, acestea par să se excludă, în condițiile în care răspunsul la prima întrebare permite atât casarea cu reținere, cât și o nouă casare cu trimitere, în anumite situații.

Astfel, în privința dispozițiilor legale aplicabile în ipoteza casării cu reținere, nu există niciun impediment pentru aplicarea prevederilor art. 498 alin. (1) din cod, în sensul că rejudecarea procesului în fond se va face de către Înalta Curte, fie la termenul la care a avut loc admiterea recursului, pronunțându-se o singură decizie, fie la un alt termen de judecată stabilit în acest scop.

În schimb, art. 501 din cod nu se poate aplica și în cazul casării cu reținere de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în măsura în care acest text obligă instanța de rejudecare la stabilirea situației de fapt și la administrarea oricăror probe prevăzute de lege.

În ceea ce privește cea de-a treia întrebare, din cele ce preced rezultă că o a doua casare cu trimitere este posibilă atunci când situația de fapt nu este deja pe deplin clarificată, acesta reprezentând motivul trimiterii spre rejudecare, fie la instanța de apel, fie la prima instanță, în lumina dezlegărilor obligatorii ale instanței de casare.

Acest complet de judecată consideră că sunt viabile argumentele pentru toate cele trei interpretări posibile ale legii, redată anterior, fără a susține, în mod unanim, pe una anume dintre acestea.

Față de toate considerentele expuse, Înalta Curte, în temeiul art. 519 Cod procedură civilă, va sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept și va dispune suspendarea judecării, conform prevederilor art. 520 alin. (2) Cod procedură civilă.

Atașăm sesizării următoarele înscrisuri:

- decizia civilă nr. pronunțată de Înalta Curte în prezentul dosar, în primul ciclu procesual;
- motivele de recurs împotriva deciziei de apel pronunțate în rejudecare după casare;
- deciziile nr. și pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
DISPUNE:**

Constată admisibilă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 497 din Codul de procedură civilă, în forma modificată prin Legea nr. 310/2018:

În cazul în care, în al doilea ciclu procesual, s-ar pune problema admiterii recursului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, această instanță de recurs, casând decizia recurată, va reține cauza pentru rejudecarea apelului?

Dacă răspunsul este afirmativ, în rejudecarea apelului de către Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt aplicabile prevederile art. 498 și art. 501 din Codul de procedură civilă?

Dacă răspunsul este negativ, în ce situații s-ar putea pronunța o a doua soluție de casare cu trimitere a cauzei spre rejudecare?”

În temeiul art. 519 Cod procedură civilă, sesizează Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Dispune suspendarea judecării, conform prevederilor art. 520 alin. (2) Cod procedură civilă.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 20 septembrie 2022.

PREȘEDINTE,

JUDECĂTOR,

JUDECĂTOR,

MAGISTRAT-ASISTENT,

Red.

Comunicat încheiere la data de:.....

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO